

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 36/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka na neverejnom zasadnutí 6. februára 2013 prerokoval podanie JUDr. J. S., predsedu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. KP 4/2012-66 z 29. novembra 2012 označené ako „*Námietka predpojatosti voči sudom Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ľudmile Gajdošíkovej, JUDr. Ladislavovi Oroszovi a JUDr. Jánovi Lubymu*“ vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 13184/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Ľudmila Gajdošíková, Ladislav Orosz a Ján Luby nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 13184/2012.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 27. decembra 2012 doručené podanie JUDr. J. S., predsedu obchodnoprávneho kolégia

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“), č. k. KP 4/2012-66 z 29. novembra 2012 označené ako „*Námietka predpojatosti voči sudom Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ľudmile Gajdošíkovej, JUDr. Ladislavovi Oroszovi a JUDr. Jánovi Lubymu*“ vo veci sťažnosti JUDr. V. Č. (ďalej len „sťažovateľ“) proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 13184/2012. Sťažovateľ v tomto konaní namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012.

2. Uvedené podanie navrhovateľa bolo napísané v mene predsedu najvyššieho súdu. V súvislosti s námietkou predpojatosti vznesenej proti sudkyňi ústavného súdu Ľudmile Gajdošíkovej navrhovateľ v podaní uviedol: „... v súvislosti s rozhodovaním o ústavnosti voľby predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako členka senátu sa bez využitia opozitného kvóra vyjadrovala aj k mojim odborným schopnostiam pri vedení tejto voľby Súdnou radou Slovenskej republiky. Bola členkou senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vydal rozhodnutie č. II. ÚS 5/03. V ňom na viacerých miestach spochybňuje moju odbornosť a kvalifikovanosť. Z toho vyplýva pre mňa dôvodná obava, že JUDr. Ľudmila Gajdošíková má vytvorené vnútorné presvedčenie o mojich nedostatočných odborných schopnostiach a morálnych hodnotách. Prítomnosť uvedených objektívnych skutočností opodstatnene vzbudzuje pochybnosti o jej nestrannosti. Tým, že sa opakovane vyjadrovala negatívne aj o mojich odborných a morálnych kvalitách, nejaví sa v mojich očiach sudkyňou nestrannou a dôveryhodnou. Dá sa dôvodne očakávať, že na svojich odmietavých názoroch a postojoch zotrvá a bude rovnako negatívne pristupovať k hodnoteniu mojej osoby aj v tomto prípade. Považujem preto jej odmietnutie pre predpojatosť za opodstatnené.“

3. Námietku predpojatosti proti sudcovi ústavného súdu Ladislavovi Oroszovi navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že «*sa vecne prostredníctvom médií opakovane negatívne vyjadril k mojej odbornosti a kvalifikovanosti najmä v súvislosti s legitimitou*

zastavania funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Z mnohých jeho vyjadrení je možno uviesť napríklad správu vydanú S. dňa 15. októbra 2000. Ladislav Orosz uviedol, že: „spôsob konania predsedu NS SR Harabina je podľa neho taký, že by bolo v záujme autority sudcovského stavu, aby ho vo funkcii nahradil niekto iný.“. V ďalšej správe S. uviedol: „Harabin mieša jablká s hruškami, a to nielen v podaní na ÚS SR, ale aj pri písaní svojich výhrad osobitnému úradníkovi OSN Paramovi Cumaraswamymu. Harabina možno odvolať aj podľa platného právneho stavu a bude to aj v súlade s Ústavou SR, zdôraznil Orosz.“.

Okrem mojich odborných schopností sudca JUDr. Ladislav Orosz spochybnil aj moje osobnostné kvality. V rozhovore pre denník S. dňa 6. novembra 2002 uviedol: „Ja som už počas svojho pôsobenia v ústavnej funkcii poukázal na to, že na čele Najvyššieho súdu by bola vhodnejšia iná osoba, než je Štefan Harabin. K tomu záveru som dospel na základe činnosti ústavnoprávneho výboru, keď sme veľmi často prichádzali do styku s pánom Harabinom.

Niektoré črty jeho osobnosti spôsobujú problémy pri riadení takej závažnej ústavnej inštitúcie, akou je Najvyšší súd, a vyslovil aj mnoho pochybných právnych názorov, čo samozrejme, nie je dôvod na jeho odvolanie z funkcie. Pri výkone tejto funkcie však treba mať určité osobnostné predpoklady a tieto podľa mňa pán Harabin nespĺňa.“.

Sudca JUDr. Ladislav Orosz verejne a nevyberaným spôsobom spochybnil moje odborné a osobnostné kvality. Vzhľadom na to, že ma verejne označil za neschopného vydávať rozhodnutia vo funkcii predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, dá sa dôvodne očakávať, že bude rovnako negatívne pristupovať aj k hodnoteniu mojej osoby v tomto prípade. Preto mám dôvodnú obavu o predpojatosti sudcu JUDr. Ladislava Orosza pri rozhodovaní o predmetnej sťažnosti. Opodstatnenosť tejto obavy akcentuje aj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. 10. 2010 I. ÚS 352/2010, ktorým senát ústavného súdu vylúčil sudcu ústavného súdu JUDr. Ladislava Orosza z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 345/09 vo vzťahu k JUDr. Štefanovi Harabinovi ako účastníkovi sťažnosťou napadnutého konania.».

4. Námietku predpojatosti vznesenú proti sudcovi ústavného súdu Jánovi Lubymu odôvodnil navrhovateľ skutočnosťou, že vzhľadom na kolegiálnu previazanosť s ostatnými členmi IV. senátu ústavného súdu „možno mať pochybnosť aj o nezáujatosti sudcu JUDr. Jána Lubyho. Tento sudca sa bežne, minimálne v rámci plnenia pracovných povinností, stýka s oboma označenými sudcami senátu, vníma ich postoje k subjektom zúčastneným v konaní, teda aj k mojej osobe a je ich postojmi ovplyvňovaný. Daný vzťah už nemožno považovať za len neutrálny, či spoločenský, keď jeho povaha sama osebe vzbudzuje pochybnosti o sudcovskej nezávislosti a nestrannosti.“.

5. V závere podania navrhovateľ uviedol, že „Nie je najmenší dôvod domnievať sa, že uvedení sudcovia a sudkyňa svoj odmietavý postoj k mojej osobe zmenili. Naopak. Je dôvodný predpoklad hraničiaci s istotou, že na svojich negatívnych názoroch a postojoch k mojej osobe zotrávajú a bez ohľadu na konkrétne skutočnosti a osobitosti tohto prípadu budú hlasovať v môj neprospech. Žiadam preto ich vylúčenie z konania a rozhodovania v predmetnej veci.“.

6. Predsedníčka ústavného súdu v zmysle rozvrhu práce ústavného súdu platného od 29. februára 2012 do 28. februára 2013 predložila podanie navrhovateľa podľa § 28 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) I. senátu ústavného súdu na jeho prerokovanie a rozhodnutie.

II.

7. Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

8. Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k

vyhláseníu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseníu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje. Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

9. Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce na rok 2012 (platného v rozhodnom čase, pozn.) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje prvý senát, ak ide o sudcov štvrtého senátu.

10. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkovi postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 158/08).

11. Sudkyňa Ľudmila Gajdošíková k námietke vznesenej navrhovateľom uviedla, že *„Ide o opakované uplatňovanie dôvodu predpojatosti vznesené JUDr. Štefanom Harabinom voči mojej osobe.*

Nazdávam sa, tak ako som sa už v zásade k obdobným námietkam JUDr. Štefana Harabina o mojej predpojatosti voči jeho osobe opakovane v iných veciach vyjadrila, že takto formulovaná námietka predpojatosti nemá opodstatnenosť.

V rozhodnutí označenom predsedom najvyššieho súdu sa žiadne hodnotenie jeho odborných schopností a morálnych hodnôt, na ktoré poukazuje, nenachádza. Toto rozhodnutie je verejne prístupné a každý sa o tom môže presvedčiť.

Osobne som sa k odborným kvalitám a k morálnym hodnotám predsedu najvyššieho súdu nikdy nevyjadrovala a neviem, z akého zdroja získal tieto informácie a použil ich ako argument mojej predpojatosti voči jeho osobe.

Rovnako neviem, z akého zdroja získal predseda najvyššieho súdu v súvislosti s rozhodnutím sp. zn. II. ÚS 5/03 informácie o výsledku tajného hlasovania jednotlivých členov senátu, pretože na hlasovaní senátu sa zúčastňujú len jeho členovia a zapisovateľka a výsledky hlasovania sú uložené v zapečatenej obálke.

Je nepochopiteľné, prečo chápe predseda najvyššieho súdu využitie separátneho vóta (v námietke používa termín opozitného kvóra) a jeho zverejnenie ako svoju povinnosť, a nie ako právo, ktoré je mi priznané podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov a jeho nevyužitie používa ako argument pri uplatnení mojej predpojatosti voči nemu.

Vzhľadom na to, že mám vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 13184/2012 ako členka IV. senátu ústavného súdu rozhodovať, oznamujem, že námietku predpojatosti uplatnenú predsedom najvyššieho súdu považujem za nedôvodnú, a oznamujem, že som spôsobilá a pripravená rozhodovať v predmetnej veci objektívne a nezaujato.“.

12. Sudca ústavného súdu Ladislav Orosz k námietke predpojatosti podanej navrhovateľom uviedol, že „Námietka predpojatosti voči mojej osobe vznesená v konaní vedenom pod sp. zn. Rvp 13184/2012 je odôvodnená v zásade identickým, resp. porovnateľným spôsobom ako všetky ďalšie dosiaľ uplatnené námietky predpojatosti smerujúce voči mojej osobe, ktoré vzniesol predseda najvyššieho súdu JUDr. Štefan Harabin (napr. vo veciach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 75/09, sp. zn. II. ÚS 340/09, sp. zn. IV. ÚS 345/09, sp. zn. IV. ÚS 479/2011, sp. zn. PL. ÚS 92/2011, sp. zn.

PL. ÚS 93/2011, sp. zn. Rvp 264/2011, sp. zn. Rvp 449/2011, sp. zn. Rvp 833/2011, sp. zn. Rvp 1607/2011, sp. zn. Rvp 3307/2011, sp. zn. Rvp 4053/2011, sp. zn. IV. ÚS 85/2012, sp. zn. IV. ÚS 138/2012, sp. zn. Rvp 2069/2012, sp. zn. Rvp 3869/2012, sp. zn. Rvp 4915/2012, sp. zn. IV. ÚS 341/2012, sp. zn. IV. ÚS 344/2012, sp. zn. Rvp 6574/2012, sp. zn. Rvp 11175/2012); podstata argumentácie obsiahnutá v označenom prípise spočíva v tvrdení, že som sa v minulosti (ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky) viackrát negatívne vyjadroval prostredníctvom médií k odbornosti a osobnostným kvalitám predsedu najvyššieho súdu, čo zakladá obavy z toho, že aj v konaní vedenom pod sp. zn. Rvp 13184/2012 budem k jeho osobe, resp. najvyššiemu súdu, ktorý ako štatutárny orgán v tejto veci zastupuje, pristupovať negatívne. Vo všetkých uvedených veciach som na ním uplatnené námietky predpojatosti reagoval svojimi vyjadreniami, na ktoré v podrobnostiach v záujme hospodárnosti odkazujem aj v tomto prípade a na tomto základe konštatujem, že voči mne uplatnenú námietku predpojatosti považujem za nedôvodnú a som vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 13184/2012 pripravený rozhodovať objektívne a nestranne.“.

13. Sudca Ján Luby k námietke vznesenej navrhovateľom vo svojom vyjadrení uviedol: «Nie sú mi známe žiadne dôvody uvedené v § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pre ktoré by mohli vzniknúť pochybnosti o mojej nepredpojatosti (nemám žiadny vzťah k predmetnej veci, jej účastníkom ani k ich zástupcom), a preto sa necítim byť predpojatý vo veci a rozhodovať o nej.

K vzneseným námietkam v časti smerujúcej voči mne uvádzam, že JUDr. Štefanom Harabinom namietaný pracovný kolegiálny vzťah (údajná „kolegiálna previazanosť“) s ostatnými členmi senátu IV. ÚS ani tvrdené „vnímanie ich postojov k subjektom zúčastneným v konaní“ založené na jeho domnienkach nemôžu podľa môjho názoru predstavovať relevantné dôvody na moje vylúčenie z výkonu sudcovskej funkcie v predmetnej veci a nemožno z nich vyvodit', že by boli spôsobilé mať vplyv na moje nestranné rozhodovanie.»

14. Hoci sa úprava vylúčenia sudcu v základných rysoch zhoduje s úpravou obsiahnutou v iných procesných predpisoch, v jednotlivých typoch konania pred ústavným súdom však môžu nastať situácie, na ktoré nemožno celkom mechanicky aplikovať poňatie neustrannosti a nepredpojatosti, tak ako je uplatňované (i) v konaniach, ktorých predmetom je ochrana individuálnych subjektívnych práv (tak to je napr. pri abstraktnej kontrole právnych noriem), alebo (ii) v konaniach, kde je postavenie účastníka konania (jeho zástupcu) iné ako v klasickej procesnej schéme účasti (pozri napr. § 21 ods. 1, 3 a 4, § 49 a § 51 zákona o ústavnom súde).

15. Sťažovateľ v podanej sťažnosti atakuje pomalý postup najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012, pričom v podstate jeho celá uplatnená argumentácia je koncentrovaná k zdĺhavému postupu všeobecných súdov v merite veci, predmetom ktorej je „... nárok na zaplatenie sumy 475.000 Sk titulom bezdôvodného obohatenia, zo spoločného podnikania“, pričom sťažovateľ poukazuje predovšetkým na to, že „Po sérii viacerých súdnych rozhodnutí všetkých článkov súdnej sústavy, naostatok uznesením dovolacieho súdu z 28. 6. 2012, sp. zn. 1 Obo V 52/2011, ktorým bol zrušený rozsudok najvyššieho súdu z 31. 5. 2011, sa vec nachádza na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 4 Obo 59/2012 stále v nerozhodnutom stave, hoci od začiatku konania uplynula doba 22 rokov.“. Inými slovami, sťažovateľ namieta porušenie svojich práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v označenom konaní, ktorý v kontexte jeho celkovej dĺžky považuje za ústavne nesúladný, pričom opierajúc sa o judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a polemizujúc s právnym názorom ústavného súdu vysloveným v jeho uznesení č. k. II. ÚS 587/2011-13 z 15. decembra 2011 sa dožaduje predovšetkým zohľadnenia/realizácie materiálnej stránky kompenzácie porušenia svojich označených práv v rozhodovacej činnosti ústavného súdu o ním podanej ústavnej sťažnosti a uvádza, že „... je iluzórne v rozhodnutí ústavného súdu favorizovať preventívnu či akceleračnú funkciu, ale triezvo vyhodnotiť jeho kompenzačnú funkciu“.

16. Z tohto pohľadu je potrebné vnímať aj oprávnenie „zástupcu účastníka“ podať námietku predpojatosti proti vec prerokovávajúcim sudcom ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 13184/2012, najmä pokiaľ ide o dôvody uvádzané v tejto námietke.

Postavenie predsedu najvyššieho súdu JUDr. Štefana Harabina v konaní pred ústavným súdom vedenom pod sp. zn. Rvp 13184/2012, ktorého osoby sa námietky predpojatosti uvedené v podaní navrhovateľa výlučne týkajú, je prima facie iné/slabšie, ako je postavenie vec prerokováajúceho senátu najvyššieho súdu (o ktorého vec v skutočnosti ide) alebo ako je postavenie priamych účastníkov uvedeného konania pred všeobecným súdom. Za takejto situácie spravidla nemôže obstať námietka predpojatosti vznesená predsedom najvyššieho súdu (prípadne jeho zástupcom), ktorá sa týka výlučne vzťahu namietaných sudcov ústavného súdu k osobe predsedu najvyššieho súdu; osoba predsedu najvyššieho súdu totiž nie je účastníkom pôvodného pred ústavným súdom napadnutého konania, pričom podané námietky neobsahovali také skutočnosti, ktoré potencionálne mohli nejakým spôsobom súvisieť s predpojatosťou sudcov Ľudmily Gajdošíkovej, Ladislava Orosza a Jána Lubyho (členov IV. senátu) vo veci ústavného prieskumu postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012.

17. Po preskúmaní podnetu navrhovateľa I. senát ústavného súdu nezistil také skutočnosti, ktoré by podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde viedli k vylúčeniu uvedených sudcov z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 13184/2012. Ústavný súd aj v iných prípadoch nepripustil námietky navrhovateľa podobného charakteru (III. ÚS 30/2012, III. ÚS 560/2011, III. ÚS 501/2011, I. ÚS 622/2012). Výrokom svojho rozhodnutia preto vyslovil, že sudcovia ústavného súdu Ľudmila Gajdošíková, Ladislav Orosz a Ján Luby nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 13184/2012.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2013